

Haapakiitäjä

Aspsvärmare

Laothoe amurensis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantuneet (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Haapakiitäjä on suurikokoinen perhonen, sen siipiväli on 70–96 mm. Haapakiitäjän yleisväritys on tasaisen harmaa. Sekä etu- että takasiivet ovat oliivinharmaat ja niiden suonet ovat vaaleat. Haapakiitäjän ruumis on yksivärisen tumman oliivinharmaa, usein siipiä hiukan tummempi. Haapakiitäjä muistuttaa poppelikiitäjää (*L. populi*), mutta poppelikiitäjälle tyypillinen ruosteenruskea laikku puuttuu ja poppelikiitäjä on haapakiitäjää kirjavampi.

Elinympäristö ja levinneisyys

Haapakiitäjää tavataan lähes ainoastaan haapoja kasvavilla alueilla, usein lähellä vesialueen rantaa. Laji viihtyy etenkin tuoreilla ja lehtomaisilla kankailla sekä lehdoissa, mutta kykenee käyttämään elinympäristönään myös haapaa kasvavia kosteahkoja kuusimetsiä. Laji ei vaadi suuria ja vanhoja haavikoita. Haapakiitäjän toukka elää haavalla. Aikuiset perhokset lentävät kesäkuussa yöaikaan. Lajin levinneisyysalue ulottuu etelärannikolta Vaasa-Joensuu-linjalle, vaikkakin laji puuttuu laajoilta alueilta lännestä ja lounaasta.

Nykytila ja uhkatekijät

Laji on taantunut koko esiintymisalueellaan, muuta etenkin sen eteläisessä ja läntisessä osassa. Lajin taantumiseen johtaneita syitä ei kunnolla tunneta, osasyynä lienevät elinympäristöiksi soveltuvien haapaa kasvavien metsien hakkuut, haapojen poistaminen metsistä sekä kaiken kaikkiaan puulajisuhteiden yksipuolistuminen.

Hoitosuositukset

Haapakiitäjän elinympäristöjä tulisi käsitellä vain poimintahakkuilla tai jatkuvan kasvatuksen periaatteella, ylläpitäen puuston riittävää peitteisyyttä. Haapakiitäjän elinympäristöissä tulisi säästää eri-ikäiset haavat ja huolehtia siten haapajatkumon säilymisestä. Haavikot tulisi jättää kokonaan metsänkäsitteilyn ulkopuolelle.

Lähteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Silvonen, K., Top-Jensen, M. & Fibiger, M. 2014. Suomen päivä- ja yöperhoset – maastokäsikirja (A field guide to the butterflies and moths of Finland), Oestermarie, 822 s.

Suomen Lajitietokeskus, haapakiitäjä. Saatavilla: <https://laji.fi/taxon/MX.61462> Viitattu 23.11.2022

Kuva: Pekka Malinen, CC-BY-NC-4.0, [Laji.fi](https://laji.fi)